

SLOVENSKI NAROD.

Iznaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četr leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četr leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 krajc. za mesec, 30 kr. za četr leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četr leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemati za četr leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štempelj za 30 kr.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovski cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“.

Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

Volilno gibanje med ustavoverci.

Velikanski hrest na dunajski borzi in nemala blamaža z dunajsko svetovno razstavo sta morala jako nemilo dirniti glavače nemške ustavoverne stranke, ne samo ker jim je prvi materijalno škodoval, nego še bolj ker je oboje dalo njihovi moralni veljavi preobčuten udarec. Federalistični organi brez izjeme ustavakom obe „nesreči“ v črevlje vtikajo, in na ves glas pripovedujejo, da je cvet ustavoverne stranke, večina bivših nemških državnih poslancev, — v najožji dotiki in zvezi z gnjilim borzijanstvom. Ustavoverne nemške novine teh napadov ne morejo niti odbijati. In med ustavoverno stranko je dosta elementov, katerih je dozdanjega vodstva sram. Da so bivši „demokrati“ Giskra, Hopfen itd. porabili svoje politično položje za to, da so se neizmerno obogatili, to se poštenjšim ustavakom vendar grdo zdi. Za to vidimo, da se v volilno gibanje med ustavaki mešajo elementi, ki so izdali parolo, ne voliti tacih mož, ki so rabili svoje politično stališče za osobne koristi. Vsled tega je nastal v nemškem novinarstvu hud boj. Na eni strani stoje tako imenovani stari z Giskro, Kurando, Herbstom, Hopfenom in drugimi sebičniki, ki imajo za glasilo „N. Fr. Pr.“, organ judovsko-denarnega švindla, — na drugi strani srečujemo mešane ljudi; prusoljube: Koppa, Pickerta, Rechbaura, Sturma, itd., katerim (čudno dovolj) se družijo poštenjši nemški elementi, kakor dunajski Steudel, dr. Schrank, Löblich itd., t. j. možje, s katerimi

rimi bi nam federalistom in svobodoljubim Avstrijcem transagirati nemogoče ne bilo.

Volilna reforma tedaj tudi tukaj ne odgovarja navdušenim pričakovanjem ustavoverne klike. Ona stranke nij zedinila, temuč jo začinja cepiti in sicer na tri dele: v samopridnike, ki smatrajo politiko za molzaro kravo, ki daje mleka in še tolsto tele na leto po vrhu, — v nemško-nacionalne prusake, ki so navdušeni za izdajo nemško-slovanskih kronovin na Prusijo, in pa tretjič — v one zdaj še raztresene, neorganizirane elemente nemške liberalne stranke, ki so res Avstrijci in žele njen svoboden razvitek, da so si Nemci. — Nikar se ne motimo: velicega dobička si Slovani od tega razdvoja ustavaške stranke nemamo obetati. Ravno tako, kakor nemške tendence iz različenosti mnenj v naših narodnih strankah ne bodo okoristile se, tako tudi vemo, da ste posebno prvi dve ravno gori imenovani ustavaški frakciji edini v sovraštvu do Slovanstva in da se bosti vselej edinili, kadar bode potreba proti nam Slovanom — bodimo liberalni ali ultramontanski — agitirati in glasovati.

Tretja frakcija, katera ne sanjari za Prusijo — je še premala. A nemogoče nij, da dobi s časom vsaj nekaj zastopnikov v državni zbor. Težava bode pač, kajti korupcija je vsled vladanja stranke, katero „N. Fr. Pr.“ zastopa, tako globoka, tako ujedena, da ta list Steudla, Schranka in Löblich samo denuncira, da sta bila za Belkredijev izredni državni zbor, da nijsta sovražnika Čehov — in to bode dovolj. Kakor polipi so zasadili

vitezi dunajske borze in akcijske sleparije svoje žilice in koreninice v maso nemškega naroda posebno po mestih in trgih. Žalostna je, a žalibog izkušnja nas povsod podučuje, kako strašno težko je iztrebiti korupcijo in politično hinavstvo; kako je iskrenost političnega dela rada povsod v manjšini, oni pa na vrhu, kateri rabe ljudsko zaupanje na korist svoje častilakomnosti in svojega ne-nasitnega žepa.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 14. maja.

Volilno gibanje je postalo stalna rubrika v cislajtanskih časnikih, če prav volitve menda ne bodo pred oktobrom razpisane. Na Dunaji je tako zvana nemško-avstrijska, prav za prav prusačka stranka, katere glasilo je „Deutsche Zeitung“, zopet imela shod, da dogovori svojo organizacijo za direktne volitve. „N. F. P.“, organ starih, je vsa divja, da se upajo „mladi“ samostalno postopati ter jih ima za razkolnike ustavoverne stranke. Nasproti imenuje poslanec Gros iz Gornje-Avstrijskega počenjanje „N. F. P. bratomorno. Pri shodu mladih je bilo kakih 150 mož zbranih, kateri so postavili centralni državni volilni odbor za Cislajtano in deželni volilni odbor za Nižje-Avstrijsko. Predsednik centralnega odbora je dr. Kopp, med 4 podpredsedniki je tudi dr. Rechbauer.

Gališki poslanci so pri shodu 11. maja po večini glasov sklenili resolucijo, da bi morali direktno izvoljeni poslanci stopiti v državni zbor ter v njem sodelovati, vendar

Listek.

Na življenje in smrt.

(Povest iz zadnje ameriške vojne.)

(Konec.)

Preudaril sem cel slučaj dobro in si stavil sledeča vprašanja:

Prvič, je-li bi se nagon k proliku človeške krvi, kakor je moj nesrečni prijatelj trdil, zares ne dal premagati. Bodi si tudi, da bi vzel nekega dne samokres nalašč soboj in bi se podal k vrtu mlade gospe, — je-li bi jo ustrelil?

Drugič, — ali si je moj ubogi prijatelj v svojem popačenem duševnem stanju samo domišljeval, da tega nagona ne more premagati. V tem slučaju bi bil isti rezultat, kar njega zadeva. Žrtvoval bi svoje lastno življenje, da drugim prizaneso, da-si tudi bi ti v nikakšni resnični nevarnosti ne bili.

Tretjič, ali bi to pripovedovanje v njegovej strasti ne utegnulo samo izgovor biti, da opraviči svoj samomor? Nobena oblika duševne omotnosti nij v svojem začetku temnejša ali težje zaslediti, — nobena nij

stanovitnejša in osodnejša, nego manija samomora. Nahaja se mnogo slučajev, v katerih so osebe, ki so si življenje vzele, s posebno skrbnostjo dokaze pripravile, da pokažejo, ka je njihovi smrti kakšno naključje povod dalo. Zakaj bi se ne mogel pripetiti slučaj, kder se to opravičenje (kolikor mogoče) pripravlja?

Četrtič, — če se misli, da je v resnici ali v domišljiji bila manija po umoru z namero na samomor ali da je sploh namera samomora tu bila — je ozdravljenje mogoče. Ker je rešitev prvih treh vprašanj stala na eni isti podlogi, vzel sem vse skupaj. Žrtva samomorne manije govori malokedaj o svoji nakani. Če kdo pravi, da se hoče utopiti, temu se sme brez nevarnosti naj bližji pot k vodi pokazati, in se nij treba bati, da bi ga rube za zajuterk dobile. Moj ubogi prijatelj je govoril o svojem lastnem uničenju z veliko več občutjem, kakor o umoru družih. Njegove besede, „jaz moram človeško kri preliti,“ — „če bi samokres pri sebi imel, bi jo bil ustrelil,“ — „nekega dne bodem samokres soboj vzel in jo ustrelil,“ — „jaz bi svojega strežaja ubil

in naravnost ono nedolžno deklico poiskal,“ — bile so tako mirno izgovorjene, kakor bi bil rekel, „jaz sem pet tolarjev dolžan in jih moram povrniti.“ Njegove žrtve morajo umreti, one bi bile brez svoje krivde smrti izročene, če on pri življenju ostane.

Ako je nasprotno o tem govoril, njihovo življenje s požrtvovanjem samega sebe rešiti, se je njegovo vedenje spremenilo. Nikdo, ki samomorne misli goji, ne čuti pred uničenjem samega sebe groze, gnjusa, niti nema moralčnih pomislekov, da-li je njegov čin opravičen. Umora družih on nij z nobeno besedo kot zločinstvo zaznamoval.

Ta premišljevanja so me довela do sledečih sklepov:

On nema samomorne manije.

Njegov nagib je istinit in bode osodopolen izid imel.

Bivanje v kakšem tihem zavetju ga ne bode ozdravilo.

Drugo jutro sem ga nagovoril takole:

„Predno Vam morem odgovoriti, je-li je samomor v sedanjih okolnostih opravičen, morate mi na nekatera vprašanja odgovoriti.“

„Govorite.“

v zvezi z anticentralistično opozicijo o-
stati. Dr. Smolka je zopet bil sklican shod
volilcev, v katerem je govoril zoper volilno
reformo. Končno je nasvetoval solidarno
postopanje vseh opozicijskih strank brez
ozira na drugo politično mišljenje. Pri vo-
litvah naj bode udeleževanje mnogobrojno,
ker bi nekoristno bilo, volitev zdržati se.
Izvolijo naj se neodvisni značajni možje, ka-
terim nij treba dajati posebne inštrukcije.
Program federalistični je edina rešitev Av-
strije.

Delovanje **delegacij** ostro obsojujejo
listi ogerske levice. „Hon“ pravi, da uspehi
letošnjega zasedanja ogerske delegacije so v
vsakem oziru samo posmehovanja vredni. Iz
početka je delegacija delala, kakor da bi ne
htela privoliti višjih ministerskih terjatev; pa
se je precej udala in odbori so samo po
malem nekatere neznatne stroške znižali.
Naposled pa se je ogerska delegacija udala
avstrijske, katera je ministrom votirala, ko-
likor so si želeli. Celi aparat delegacijski se
kaže nepraktičen in neploden. Enako govori
„Magyar Politika“, katera želi, da bi se v
prihodnje tudi levica dala voliti v delegacije
ter jih oživela, da ne bodo tako zaspane,
kakor so bile letos.

Vnanje države.

V **srbskem** glavnem mestu biva sedaj
znani vodja avstrijskih Srbov, Miletič. Imel
je baje že več pogovorov z ministerskim
predsednikom Rističem. Da ti pogovori niso
brez važnosti glede vzajemnega delovanja
Srbov, je gotovo.

Na **Francoskem** so pri dopolnilnih
volitvah za narodno skupščino v nedeljo zo-
pet zmagali republikanski kandidati. Samo
v okrajih Charente Inferieure je zmagal z
majhno večino bonapartist Boffinton. Tako
dobi republikanska stranka v narodni skup-
ščini zopet nove moči. Za njo pa stoji cela
francoska dežela, kar se je jasno pokazalo
pri volitvah. Thiers je vsled tega baje skle-
nil, opirati se posebno na republikance, ker
zakriti Orlejanci in bonapartisti delajo očividno
le za svoje pretendente.

Na **Španjskem** so pri volitvi odse-
kov za narodno skupščino povsod zmagali
odločni republikanci. Po tem takem nij dvo-
miti, da bode prihodnja ustavodajna skupščina
španjska federativno-republikanska. Figueras
je začasno prevzel vojno ministerstvo, ker je
šel general Nouvilas zopet k severni armadi,
da uniči Karliste pod Dorregarayem. Finan-
čni minister je objavil poročilo o stanju de-
narstva, v katerem pravi, da si bode repu-
blikanska vlada prizadela, vpeljati zopet red

in varčnost v finance, kar so prejšnje mo-
narhične vlade zanemarjale. Prizadevala si
bode, da spolni vse pravične terjatve, in tako
reši državni kredit.

V **Italiji** je veliko gibanje vsled po-
svetovanj poslaniške zbornice o odpravi sa-
mostanov. Piemonteški škofje so sklenili pro-
test zoper odpravo, katerega so poslali vladi.
Narod pa je druge misli, ter zahteva, da se
postava raztegne tudi na Rimsko. V Rimu
je bil v soboto napovedan javni zbor o tej
zadevi, katerega je pa vlada prepovedala.
Vsled te prepovedi je bila omenjeni dan ve-
lika demonstracija, pri kateri so bili tudi ne-
kateri konservativni poslanci inzultrani. V
seji 12. maja sta poslanca Dodo in Cairoli
interpelirala vlado, zaradi prepovedi omenje-
nega shoda, katera se jima zdi nepravilna.
Ministerstva predsednik Lanza opomni na to,
da ima vlada postavno pravico, prepovedati
shod, ki se ji zdi nevaren za javni mir, ter
izreče, da vlada ne bo trpela, da bi kedo
med obravnavo postav pritisikal na poslance.
Ruspoli obžaluje dogodjaj, ter izreka zaupanje,
da bo vlada varovala svobodo razprav. Ko
so še Lanza, Ruspoli in Cairoli izrekli svoje
osebno obžalovanje Minghettiju, ki je bil tudi
inzultriran (Minghetti je poleg Lamarmora
najmanj priljubljen mož v Italiji) je bila seja
končana brez posebnih nasledkov. V popol-
danski seji 12. maja se je obravnavanje na-
daljevalo. Po seji pa je narod, ki se je med
tem zbral pred zbornico, zopet demonstriral
zoper nekatere poslance.

Nemški zvezni svet je sprejel v seji
11. t. m. novo vojaško postavo za zvezne
države, katera pride sedaj v državni zbor
za obravnavo. Cesar Viljem se je 10. t. m. vrnil
iz Petrograda, z njim tudi Bizmark in Moltke.
Sprejel je takoj drugi dan državne ministre,
ter podpisal znane cerkvene postave, katere
se bodo sedaj takoj razglasile. Angleški listi
so pisali te dni, da je bil v Insterburgu nekdo
poskusil napad na cesarja, kar pa pruski
tajé. Narodnoliberalci so izdali razglas volil-
cem v ožigled prihodnjih volitev za državni
zbor. Naprednjaška stranka pa je izdala po-
seben razglas, ter se stem djansko ločila od
potuhnjenih pruskih narodnoliberalcev.

Dopisi.

Iz Celovca 12. maja. [Izv. dopis.]
Povsod in to posebno po nemških časopisih
se je raznesla novica, katere kandidate so
stavili Slovenci na Koroškem za direktne vo-
litve. Trdilo se je tudi, da sta ova kandidata

že sprejeta od centralnega volilnega odbora
v Ljubljani, ali temu nij tako. Bralcem „Sl.
Naroda“ in tudi nemškimi listom naj bode
povedano, da hočemo s centralnim odborom
vred še le takrat naša kandidata javno pro-
glasiti, kadar se nam bode dozdeval ugoden
čas, prepričani smo, da nas bode centralni
volilni odbor vredno podpiral. Gospodje kom-
binatorji za „Tagb.“, „N. fr. Pr.“, „Fr. St.“
in tako dalje naj si le zopet dve drugi imeni
stuhtajo, ker imenovana nijsta povsem prava.

Sploh se nam vidi, kakor bi naši veli-
konemški sosedje se posebno bali našega
delovanja, kar nam daje še večji pogum in
prepričanje, da nam je mogoče zmagati, ako
se v resnici z vsemi silami dela poprimemo.
Pokažimo jim, da Gorotan še nij ponemčen,
da spomin na naše pradede še živi, da se
krepko čutimo narodne!

Pri tej priliki posebno koroškimi Sloven-
cem in tudi drugim našim bratom priporočamo
knjižico: „Političen katekizem za Slovence“,
ki se je v tiskarnici družbe sv. Mohora ravno
dotiskala in ki kaj dobro služiti more vo-
lilcem v poduk za nove volitve. Knjižica,
katero je spisal naš deželni poslanec, obsega
razne, kaj potrebne stvari, tako n. pr.: „Kaj
mora vsak politično podučen Slovenec ve-
deti?“, „Kaj mora vsak domorodec storiti?“,
„Kako se imajo volilci pred in po volitvah
obnašati?“ itd.

Tudi celovski volilni odbor, kakor po-
samezni tu in tam že ustanovljeni pododbiri
kaj pridno delajo, kar naj bode Slovincem
sploh v dokaz, da se takraj karnskih planin
tudi pripravljamo za volilno borišče. Po edi-
nosti, krepkem delovanju in vedni skrbi za
naš narodni obstanek in sicer v duševnem
in materijalnem oziru dospeti hočemo naše
svrhe in otrokom našim vravnati boljši pot,
boljše okolščine. V to Bog pomagaj!

Iz Trsta 12. maja. [Izv. dop.] V
zadnjem dopisu iz Trsta sem omenjal kako
mestno starešinstvo hiti imenovati srenjske
komisarje. Denes imam že zabilježiti, da
je znani narodni odpadnik, bivši župan ro-
janski, Miče Ferluga imenovan za srenj-
skega komisarja. Ta novica je vsakemu po-
štenemu okoličanu živce pretresla, kajti zdaj

„Je-li ste zdravnikom, katere ste za svet
povpraševali, vse razodeli?“

„Ne. Nijsem si upal. Pravil sem, da me
strašne misli mučijo, pa ne da bi jim bil
posameznosti razkril.“

„Dobro. Ste-li kedaj o tem govorili, da
se krogla poišče?“

„Se ve da. Nekateri so menili, da ute-
gne ona uzrok mojega trpljenja biti, ker se
morebiti blizu možjanov nahaja. Vendar no-
beden nij hotel odgovornosti takšne opera-
cije prevzeti.“

„Imeli so prav, — operacija je na živ-
ljenje in smrt in — krogla bi se morebiti
vendar ne našla.“

On povzdigne oči in žalosten pobit iz-
raz je izginil raz njegov obraz.

„In celo če bi se tudi našla,“ nadal-
jujem jaz, „bi utegnilo njeno odstranjenje
Vašo smrt prouzročiti.“

On položi svojo roko na mojo ramo in
skuša govoriti. Toda glas mu zastane.

„Vendar Vam hočem upanje dati, —
upanje, ki je za Vas več vredno nego živ-
ljenje.“

On poprime krčevito svojo roko, — ču-
til sem, kako je njegovo srce bilo.

„In takšni operaciji udati se,“ nadal-
jujem jaz, — da-si tudi brez upanja, ne bi
bilo samomoru celo enako.“

On pade na kolena in joka kakor dete.

„Vi hočete operacijo podvzeti!“ vzklikne
on, „bog Vas blagoslovi!“

„Da Vam celo stvar v kratkem povem,“
nadaljuje moj prijatelj svojo povest in si
zapali drugo cigaro, „lotil sem se operacije
pri navzočnosti mladega zdravnika, na ka-
tere ga čutnice sem se zanašati mogel. Našla
sva oni nesrečen kos svinca na mestu, kjer
sem ga slutil. Ko bi bil moj nož le za en
las se premaknil ali moj pomagač s kleščami
strepetal, bi bila operacija smrten izid imela.
Morem se s svojim vspehom res pohvaliti, a
— moj prijatelj je popolnem zopet ozdrav-
ljen.“

„In nij nikogar umoril?“

„Nikogar in niti ne želi več koga umo-
riti.“

„Nu. Jaz bi mu vendar ne zaupal. In

mlada gospá, katero je hotel umoriti, ta se
je omožila z majorjem?“

„Se ve da.“

„Ko bi bil jaz njen soprug, bi skrbel
za to, da bi Vaš zanimivi bolnik ne bival z
njo v isti državi.“

„Blagi prijatelj, ko bi Vi njen soprug
bili, vi bi ravno tako ravnali, kakor zdaj on.“

„Ve-li on za vse to?“

„Nobeden bolje, nego on.“

„Je-li se ne boji?“

„Nikakor ne.“

„Tedaj je trinog.“

„Bolje, da mu to sami poveste, — evo
ga, tu pride.“

„Ve-li ona?“

„Gotovo.“

„Je-li se ne boji?“

„Nikakor ne.“

„Še eno vprašanje, — ali je Vaš čudni
bolnik še vedno v tej deželi?“

„Gotovo.“

„V katerem kraju?“

„V našem.“

„Blizu?“

„Zeló blizu.“

smo gotovi, da bo Ferluga svoje delo po načrtu Lahona učitelja Bonina, za lahonstvo in narodno izdajstvo izvrševal. Podpiral ga bode ta širokoustni polašenec Bonin.

Da je položaj odpadnika Ferluge žalosten, o tem nij potreba komentara, kajti izgubljena reva nij zmožen sam napraviti ničesa; pisati le toliko zna, da more svoje ime, na katerem madež narodnega izdajstva ostane, na pol zapisati. Da je Ferluga za komisarsko službo prošnje vložil, temu je uzrok modra glavica Bonin, kajti on je dobro znal, da ako bode Ferluga izvoljen bode on Bonin prav za prav komisar in Ferluga sluga. Zvedel sem iz zanesljivega vira, da se Ferluga že kesa svoje komisarije. On praktično računa. Res je mnogo 500 gl., pa on bode moral biti vsak dan v uradnih urah doma, med tem bi si lahko s podvzetjem zidarskega dela več prislužil. Pa kar je to je; pred si agitiral na Boninov nasvet po okolici za laško šolo in proti slovenščini. Komu da bode koristilo, to je Bonin dobro vedel, in komu koristi tvoja služba se tudi dobro ve, ravno tako, kakor da si za njo kakor zajec za boben. Zdaj ne pomaga nobena reč; učitelj Bonin te je lepo v lahonsko vero spravil in tu boš moral trpeti in vest naj te peče. Da bi bil kak tujec za komisarja izvoljen, trpeli bi mi Slovenci lože, ker bi nas tujec tlačil; tako nas pa tlači domačin in to bode za nas toliko hujše. Zapomni si pa ti: Pazili bomo na vsak tvoj korak, in izogibali se te bomo na vseh potih. Vsako tvoje delo bodemo do trobice pretehtali, ter svetu v pravih barvah kazali. Naj se ve, kdo je svojemu rodu nezvest in kdo je šoli v Rojanu slovenski temelj izpodkopal, ter svojo lastno kri zatajil.

Iz Notranjskega, 13. maja. — A. M. — [Izv. dop.] (Šolske postave in učitelji.) Zelo je osupnila novica, da so kranjske šolske postave potrjene, nekatere naše gospode, kajti živeli so v sveti nadi, da se to še ne bode tako hitro zgodilo in da se utegne potrjenje šolske postave še toliko časa odvrleči, da zopet oni krmilo kranjskega šolstva v roke dobé in nas uboge učitelje po svoji stari navadi komandirajo. A hvala bogu, spodletelo jim je

„Potem, kljubu vsemu spoštovanju pred majorjem, ravna on, da malo rečem, zelo nepremišljeno. Ko bi bil jaz na njegovem mestu, rekel bi: „Dragi gospod, priznavam, da krogla, s katero ste toliko časa opraviti imeli, ne more se več v Vaše možjane povrniti, vendar nijsem gotov, da se nesrečne fiksne ideje, katere je prouzročila, zopet ne pokažejo. Vsakako je Vaša navzočnost v bližavi moji soprugi take vrste, da jo more sè strahom navdajati, in pozivljam Vas, kot poštenjaka, da se za eno stopinjo zemeljske širjave odmaknete. Ako temu zahtevanju zadostite, imam največje spoštovanje do Vas, sicer pa — ko bi kedaj tako nesrečni bili, da se bliže nego eno miljo od moje hiše pokažete, — potem se bode notranjost Vaše glave bolj, nego kedaj sè svincem v prav navadni obliki seznanila.“

„Dobro ste govorili!“ reče doktor, „ali naš prijatelj zdaj ne misli več na samomor.“

„Je-li mogoče, doktor!“ vzkliknem jaz. „Vi vendar ne boste rekli, da mož, ki je hotel majorjevo soprugo umoriti, je... je...“

„Major sam!“

menda za vselej. Sedaj, ko vidijo, da je njih komandi odklenkalo, pa ubogim nevednim kmetom pri poliči prorokujejo, kake davke da bodo morali odslej za šolmoštra plačevati, ki bode imel večjo plačo kot g. župnik, da se bode v šoli v prihodnje „kriva vera“ učila in tako s takimi in enakimi bedarjami in hinavščinami ubogemu kmetu veselje in ljubezen do učiteljev in do šole kratijo in zatirajo. Seve, da so tudi tu izjeme, a kdor te gospode pozna, kakor pisatelj teh vrstic, prisodil bode, da je velika večina med njimi, ki so zagrizeni sovražniki nove šolske postave in naših učiteljev, ki v njihov rog ne trobijo. — Z veliko večjim veseljem so pa naši narodni učitelji novo šolsko postavo pozdravili, in to po vsej pravici, kajti s to postavo je storjen velik korak za naše šolstvo in učiteljem je zasiljala zarja boljše prihodnosti. Da so pa tudi „Novice“ in precartana „Daničica“ našim učiteljem sovražne, to so pokazale s tem, da niti besedice o potrjenji šolskih postav zinile nijso. (Zadnje „Nov.“ pač omenjajo. Ur.) — Učitelji, nasprotnikov se nam ne manjka v domačem in tujem taborju. A pozabiti nikdar ne smemo, da imamo v narodni stranki tudi prijatelje in to so vsi resnično za omiko narodovo goreči, vsi resnično svobodni narodnjaki.

Domače stvari.

— († Gašpar Mašek.) Vtorek 13. t. m. umrl je v Ljubljani v 79. letu svoje starosti skladatelj in c. k. učitelj glasbe v pokoji Gašpar Mašek, oče prerano umrlega Kamilo Mašeka. Gašpar Mašek je bil rodom Čeh in je deloval v naši deželi čez 50 let na glasbenem polju kot artistični vodja filharmoničnega društva, kapelnik ljubljanskega gledališča, c. k. učitelj glasbene šole, organist itd. Komponiral je veliko in tudi slovenske skladbe nam je zapustil med katerimi omenimo le veliko kantato „Kdo je mar?“, za katero je dobil razpisano darilo. Pred svojo smrtjo komponiral je še tri mrtvaške popotnice, katere se bodo prvokrat igrate pri njegovem pogrebu, ki bodo denes popoldne ob 5. uri. Obširnejši životopis priobčimo prihodnjič, želimo vrlému starčku zemljico lahko!

— (Ljubljanski malar g. Volf) je izdelal sliko Marije „immaculatae“ za cerkev v Dolnji vasi pri Ribnici. Poznavatelji jo hvalijo kot izvrstno umetniško delo.

— (Okrajni učiteljski zbor) v Postojni bode letos 5. junija, v katerem se bode posvetovalo in sklepalo o naslednjih predmetih. 1. Katere nove uredbe se zde po izkustvu in napredku ljudskega šolstva potrebne — glede šolskega in učnega reda od 20. velikega serpana 1870. 2. S kakimi sredstvi bi se utegnila šolska izreja z domačo vspešno doseči. 3. Odbor za okrajno učiteljsko bukvarnico bode poročal o svojem delovanju. 4. Gospodje učitelji kot ravnatelji bodo predložili zapisnike šolskih bukvarnic in vseh učnih pomočkov. 5. Nasledovali bodo razni predlogi od posameznih udov učiteljskega zbora.

— (Veselnapredek.) C. kr. okrajni šolski svet v Tolminu naročil je za svoje šole 39 iztisov „Vrteca“. To je pač vesel napredek za slov. naše šole, pa tudi zdatna pomoč „Vrteca“, ki je edini list za našo malo slo-

vensko mladino. Bog dal, da bi se tudi drugi okrajni šolski sveti po tem izgledu ravnali.

— (V okrajni cestni odbor) za okolico ljubljansko so bili včeraj 14. maja voljeni ti-le gospodje: Gariboldi iz Šiške, Jamnik iz Medvod, Knez iz Viča, Mazik iz Šmarja, Vodnik iz Zaloga, Košir iz Brezovice, Gams iz Iga. Namestnika sta: gg. Kavčič iz Medvod in Matjan iz Šiške.

— (Iz pod Nanosa) se nam piše: Vsled dopisa v 94. listu „Sl. Naroda“, v katerem je bila popisana žalostna zgodba, da je Martin Srebotnjak Janeza Markovičiča (ne Majerčiča) ubil, bila je žalibog resnična, in ravno tako velika revščina zapuščene vdove s peterimi otroci nij bila še za dostopisana, kajti le tisti jo pozna, ki jo vidi sam. A to popisovati nij namen moj, le izreči zahvalo dobrotnikom, ki so bravši isti dopis, hitro siročini prišli na pomoč, ter jim v imenu uboge družinice izrekli srčno zahvalo. Prvi je poslal g. Juri Volčič, ki so mu revščine Predjamo dobro znane, 2 gold.; drugi nepodpisani iz Vipave 1 gld., tretji dar, ki me je do solz ganil, učitelj s Predvora z nabirko pri šolski mladini in drugih dobrotnikih 10 gold. S solznimi očmi in stoterimi „Bog povrni!“ je sprejela uboga vdova dar. Bodi tudi še milosrčnim dobrotnikom priporočena. V Hrenovicah 10. maja 1873. Blaznik, župnik.

— (Iz Komna na Krasu) se nam pošilja od naročnika našega lista dolži odgovor na dopis v št. 101 našega lista in na dopis v „Gl.“ št. 18. — v katerem odgovoru se trdi, da tam omenjeni „tujec“ ne zasluhuje dolžitve, da uživa zaupanje občanov, ter (kar je nam merodajno) našo slovensko narodnost spoštuje. Ako je temu tako, potem se ne odtezamo popravku. Celemu dopisu pa mesta ne dajemo, ker se odgovarjalec v osobi našega dopisnika moti, kakor je iz odgovora za nas razvidno.

— (Samomor.) Predvčeranjem so iz Kamnika v Ljubljano pripeljali vojaka, ki se je sam ostrupil. Tukaj v bolnici je umrl. Uzrok samomora nij znan.

Razne vesti.

* (Roj bučel) se je bil zadnje nedelje vsedel na ljubljanskem glavnem trgu na zid, dva čevlja od tal in prouzročil, da je bila ulica zastavljena ljudi, ki so ta „čudež“ občudovali, dokler izgubljenih bučel nijso prepodili.

* (Češko narodno gledališče.) Odbor čeških rodoljubov, ki zida v Pragi narodno gledališče pozivlje v nedeljskih čeških listih narod, naj z zbirkami dopolni fond, kolikor ga še manjka, da zidanje ne bode prestalo. Do zdaj je narod češki dal po zbirkah že na pol milijona gld. za stavbo narodnega gledališča. Nij torej dvomiti, da bo dopolnil, kar še treba.

* (Svojega moža ustrelila.) Pred sodbo porotnikov v Bastii na otoku Korzika je pred nedavnim časom stala lepa, 21 let stara, bogata gospa, tožena, da je svojega moža umorila. Ona tega nij tajila, temuč pripovedovala, kako je bila z njim srečna tako dolgo, da je prišla neka mlada ženska kot služkinja v hišo, kateri je njen mož svojo ljubezen naklonil in se od svoje žene odvrnil. Z ognjenimi barvami je nesrečna žena slikala svojo nesrečo, ko je slutila in videla, da njen mož v pregrešni zvezi z drugo živi. Ko vse njene prošnje nijso nič pomagale, zalotila je neko noč svojega moža pri oni ženski in ga z revolverjem ustrelila. Porotni

sodniki so sodili, da se mlada gospa s tem umorom nij nič pregrešila, — bila je tedaj iz ječe izpuščena.

* (Žena devetih mož.) Nedavno je umrla na iztoku neka bogata lady Ellenborough, žena po Evropi vrlo znana. Imela je devet mož, a z nobenim nij dolgo živela. Iz naročja prvega moža jo je izpeljal knez F. Schwarzenberg; po kratkem času se od njega loči, gre v Italijo in zaporedom živi s šestimi možmi. Leta 1873. je bila v Ateni, kot žena nekoga grškega oficirja. Dolgo ga je spremljala na njegovih potovanjih, nazadnje se tudi njega naveličala in si zidala v Damasku krasno palačo, v kateri je umrla.

* (Konjev in vprežne živine) imajo različne evropske države: Rusija okolo 18 milijonov konjev, izmed katerih je 325.000 za vojno službo. Nemčija ima 2,5 milijona vprežne živine, Avstrija 3,1 milijon, Francoska 4,25, Angleška 2,66, Italijanska 1,1 milijon, med temi 700.000 konjev in mezgov. Za poslednje vojne je imela nemška armada 290.000 konjev in računajo, ka je Francoska istega časa 230.000 konjev in vprežne živine rabila.

* (Planet mars) stoji sedaj visoko na večernem nebu, zato je ga je lahko opazovati. Leško ga najdemo in spoznamo na njegovem močno rumenorudečem svitu. Mars se uvrstuje oziroma daljave od soluca koj po zemlji. Rudečkasta barva njegove svetlobe se pripisuje temu, kakoršen je svet njegovega površja. Vidimo s svojimi dalnovidi, tudi z manjšimi, na marsu spremen letnih časov. Kadar ima on zimo, se bele plani njegovih polov povečajo in dokazujejo, da je osnežena plan večja postala; v njegovem poletju zgodi se naravno narobe. Tudi na marsu moremo suho zemljo in morskno površje razločevati in kaže ta planet posebno letos dve pomenljivo temni plani.

* (O prihodnosti človeštva) sodi znani dr. Vogt, upirajoč se na sedanje razmere gibanja prebivalstva na zemlji: Rezultat je vedno rastoče število ljudi. Pri tej bodoči sliki moramo se nehoti vprašati, ali bomo končno preobljudenje zemlje dočakali in ali bomo morali „borbo za bitje“ z medsobnim klanjem, kakor gladijatori v arčni prebiti. Tukaj nam statistika vprašanje inče rešuje. Nagli narastaj kacega ljudstva prouzroči dakako končno prevlad čez svoje meje, in išče ali mirno borbo vselitve v manj obljudene kraje, ali pa se zmeša z domorodci, ali v krvavi borbi sosedna uniči in z njegove zemlje prežene. Vzemi namo namestu omejene dežele celo zemljo kot preobljudeno, dozdeva se, ka človeštvu nij več na prsto voljo dano, ka vprašanje med človeškim in bestijaličnim rešimo, kakor hočemo, ker nam astronomi ne dadó izgleda, da bi se mogli na kak drugi planet preseliti, kakor je to Mtinchhausen poskušal. Tukaj pa bode šlo, kakor smo že pri pojedinih narodih, n. pr. Francozih videli, da se bode preseganjer ojenih nad umrle vedno procentno zmanjševalo. Vprašanje preobljudenja zemlje je torej toliko nepotrebno, kolikor zagovarjanje masnega morjenja ali vojske neveljavno, ako se na ta motiv opira. V onih meglenastih bodočih časih bode končno narastaj ljudskega števila le od tega odvisen, kakor bode inteligencija pogoje za življenje vstvarjala. — Treba le v zgodovino pogledati, kjer hočemo se bomo o tem popolnem prepričali; Vogt kaže postavim na poprej tako obljudeno Španijo, ki je v borbi

z arabsko kulturo na 7¹/₂ milijonov ljudi upala.

Narodno-gospodarske stvari.

— Dunajska borza se še ne more izkupati iz strašne krize, v katero je zagazila po lastni krivdi. V pondeljek je bil celi ministerski svet pod predsedništvom samega cesarja zbran, da se je posvetoval o sredstvih, s katerimi bi bilo priskočiti borzi na pomoč. Ministri so sklenili, bankino akto deloma suspendovati. Po akti namreč nacionalna banka ne sme izdavat nad 200 milijonov gold. bankovcev da ne bi bili pokriti po založenem srebru ali zlatu. Zdaj pa je taka sila za denar, da teh 200 milj. gold. ne zadostuje. Ministerstvo je tedaj na podlagi §. 14. osnovnih državnih postav sklenila nekatere spremembe bankinega statuta v prid lažjega denarnega prometa začasno privoliti. Temu pa mora tudi ogersko ministerstvo pritrditi. Ker je tudi na peštanski borzi skoraj enaka kriza, kakor na dunajski, je ogersko ministerstvo telegrafično svoje privoljenje nanzanjalo. S tem pa katastrofa še nij poravnana. Izgube so večje, kakor se je iz početka mislilo. 350 do 400 milj. goldinarjev je bilo v poslednjem tednu na borzi izgubljenih, mnogo rodovin ruiniranih. In temu je v prvi vrsti vlada sama kriva, ker je brez kontrole pustila banke, katerih je na stotine privolila. Večina teh bank pa nij imela nobene trdne podlage in samo na neumnost občinstva špekulirala. „Schwindel“ je bila parola dunajske borze. Nij čuda, da se je papirnata palača čez noč zdobila. Kurzi še vedno padajo; celo državne obligacije so za 3 do 4 odstotke padle.

— Odkar je veljavna bankina akta, se beseda: suspendiranje, še nij izrekla. To ministerstvo je moralo še tudi do tega poslednjega sredstva segati, da pomaga dunajskim borzijancem, avstrijski državni kredit pa pred vnanjim svetom huđo poškodeje. Ministerstvo namerava nacionalni banki privoliti, da sme za 100 milijonov gold. bankovcev izdati, ne da bi bili pokriti po enakem zakladu v srebru ali zlatu. In kaj bodo nasledki? Da bankovci izgube v isti razmeri na svoji vrednosti. Ažijo je prvi dan, ko je bilo slišati od tega koraka finančnega ministra za 3 odstotke poskočil. Finančna kriza se raztezuje tudi na vso drugo kupčijo in nij še videti konca.

Listnica uredništva. G. G. K. v M. Se bode zgodilo pozneje. G. p. K. v G. Nam bode vse dobro došlo in so predali vselej na razpolaganje za take stvari. — G. R. Zdaj se nam ne zdi „oportun,“ a dojde čas! — B. B. Dobro. Le res daj.

Opomenica.

Konkurzi: Tobaska zaloga v Vrhniki je razpisana do 20. junija pri predsedništvu c. kr. finančne direkcije v Ljubljani.

Umrli v Ljubljani

od 9. do 12. maja.

Marg. Tanko, delavka, 30 l., na sušici. — Mih. Smole, mesarsk pomočnik, 34 l., na legarji. — Gospa Karolina Klobučar, vdova kaznišiškega oskrbnika, 68 l., in visoko blagorojeni gospod baron Anton Cojz, 64 l., oba na oslabiljenji. — Gregor Sever, sadjar, 50 l., na srčnem vnetju. — Martin Mavrič, delavec, 46 l., na pljuč. vodenici. — Georg Mivšek, dnuinar, 71 l., na pešanji. — Jož. Boltezar, delavec, 62 l., na jetiki. — Marija Flegar, klobučarica, 49 l., na hektični mrzlici. — Gospodu J. Valentinčiču, železniškemu uradniku, dve minuti staro, v sili krščeno dete, na vodeni glavi. — Mart. Strejan, delavec, 64 l., na jetiki.

Tujci.

14. maja.

Europa: Gstotner iz Celja. — Huss iz Trebiža. — Zekull iz Trsta. **Pri Elefantu:** Svetlin — Auber. — Gruber, Milohnoja iz Maribora. Saccia Milii, Sino Pigletii — Canie Luko. — Reyer, Klein iz Trsta. — Kaiser iz Dunaja. — Müller iz Berolina. — Krajič, del Coit iz Brežice. — Migše iz Čubara. **Pri Malič:** Kornitzer iz Broda. — mad. Kschistner iz St. Petra. — Tanzer, Grab iz Dunaja. — Beier iz Gradca. — Schapper iz Trsta. — Langer iz Pogunice. — Prelesnik iz Tuhinja.

Izdatelj in uredništvo odgovoren: Ivan Semen.

Tržne cene

v Ljubljani 14. maja t. l.

Pšenica 6 gl. 80 kr.; — reš 4 gl. — kr.; — ječmen 3 gl. 20 kr.; — oves 2 gl. — kr.; — ajda 3 gl. 40 kr.; — prosó 3 gl. 20 kr.; — koroza 3 gl. 30 kr.; — krompir 1 gl. 80 kr.; — fižol 5 gl. — kr.; — masla funt — gl. 54 kr.; — mast — gl. 38 kr.; — špeh frišen — gl. 32 kr.; — špeh povojen — gl. 42 kr.; — jajce po 2 kr.; — mleka bokal 10 kr.; — govedine funt 26 kr.; — teletine funt 27 kr.; — svinjsko meso, funt 31 kr.; — sena cent 1 gl. 25 kr.; — slame cent — gl. 85 kr.; — drva trda 6 gl. 60 kr.; — mehka 4 gl. 80 kr.

Dunajska borza 14. maja.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	66 gl. 50 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	71 " 75 "
1860 drž. posojilo	96 " — "
Akcije narodne banke	928 " — "
Kreditne akcije	290 " — "
London	111 " 50 "
Napol.	8 " 95 "
C. k. cekini	— " — "
Srebro	109 " 50 "

Popotnikom

na Dolenjskem se daje na znanje, da od 1. junija vpisanje popotnikov med Rudolfovom in Litijo ne bode več pri c. k. poštnem uradu v Rudolfovom, ampak v bukvoznici g. Wepustek-ove udove (na velikem trgu) ravno tam.

C. k. poštni urad v Trebnjem

15. maja 1873.

M. Gressell,

poštarica.

(135—1)

Henrik Maurer

V LJUBLJANI

priporoča svojo vedno dobro izbrano zalogo domačih in inozemskih barv, bronca, aneline in vseh priprav za slikarje, pozlačevalce, podobarje in mazače. Najboljša bira lakov iz kopala, za pohiše, kočije, iz asfalta, iz jantara, iz damara, za zlato in usnje.

Najfinejše francoske zlatarske firneže.

Oljnate barve

za fino slikarstvo.

Slikarsko platno in tvoriva

za umetnike.

Firnež iz linovega olja.

Tekoče oljnate barve

v najboljšem linovem firneži najfinejše zlete.

Največa izbira vsakovrstnih

ČOPIČEV.

Pravo zlato v listih i. t. d. i. t. d.

Naročila od zunaj se točno izvršujejo. (128—3)

Zobni zdravnik

A. Paichel

se počasti p. n. zobobolnim naznanjati, da ordinira v zobozdravnem in zobotehničnem stroku od 9. do 12. in od 2. do 6. ure v „Zvezdi“ v Cetinovičevi hiši štey. 37 v I. nadstropji. (132—2)

Epileptičen krč ali božjast

zdravi pismeno poseben zdravnik za božjast **Dr. O. Killisch**, Berlin, Louisenstrasse 45. (255—53) Pričujoče ima čez tisoč bolnikov v ozdravljenji.

Lastaina in tisk „Narodne tiskarne“.